Spis treści

Wstęp . . . 9

1. Tradycje gospodarki przestrzennej. Ku nowemu paradygmatowi . . . 13
1.1. Formowanie się gospodarki przestrzennej jako nauki . . . 13
1.2. Od teorii jednopunktowej do teorii przestrzennej . . . 16
1.3. Ku nowemu paradygmatowi . . . 17
Zagadnienia do dyskusji . . . 19
Literatura zalecana . . . 20

2. Przedmiot badań gospodarki przestrzennej . . . 21
2.1. Miasta, regiony . . . 21
2.1.1. Miasta . . . 21
2.1.2. Regiony . . . 22
2.2. Przepływy, sieci . . . 26
2.3. Przestrzeń jako dobro rzadkie . . . 29
2.4. Koewolucja ekologiczno-ekonomiczna . . . 32
2.5. Złożone systemy przestrzenno-gospodarcze . . . 37
2.5.1. Hierarchiczny układ miast . . . 37
2.5.2. Gospodarka sieciowa . . . 43
Zagadnienia do dyskusji . . . 44
Literatura zalecana . . . 44

3. Zarys problematyki badawczej gospodarki przestrzennej. Część statyczna . . . 45
3.1. Przestrzenne wymiary gospodarki . . . 45
3.1.1. Przestrzenne zróżnicowanie popytu i podaży . . . 45
3.1.2. Przestrzenne zróżnicowanie cen . . . 47
3.1.3. Przestrzenne zróżnicowanie warunków przyrodniczych . . . 48
3.1.4. Przestrzenne zróżnicowanie kosztów produkcji . . . 52
3.2. Użyteczność miejsc. Poszukiwanie i wybór lokalizacji . . . 54
3.3. Odległość i koszty transportu . . . 57
3.4. Cele wielorakie. Konflikty . . . 62
3.5. Konkurencja w użytkowaniu ziemi . . . 64
3.6. Dobra publiczne . . . 67
Zagadnienia do dyskusji . . . 69
Literatura zalecana . . . 69

4. Przestrzenna równowaga gospodarki . . . 71
4.1. Ogólna równowaga ekonomiczna . . . 71
4.2. Włączenie czynnika przestrzeni. Formy równowagi przestrzennej . . . 72
4.3. Warunki równowagi przestrzennej . . . 73
4.3.1. Mobilność czynników produkcji i towarów . . . 73
4.3.2. Substytucja czynników i miejsc produkcji. Lokalizacyjna równowaga przedsiębiorstwa . . . 75
4.3.3. Przestrzenna konkurencja przedsiębiorstw . . . 76
4.4. Ogólna równowaga przestrzenna . . . 76
4.5. Równowaga dynamiczna . . . 78
Zagadnienia do dyskusji . . . 81
Literatura zalecana . . . 81

5. Zjawiska i procesy dynamiczne w gospodarce przestrzennej . . . 82
5.1. Lokalny potencjał rozwoju gospodarczego . . . 82
5.1.1. Kapitał ludzki . . . 82
5.1.2. Kapitał społeczny . . . 83
5.2. Nowe czynniki zmian w gospodarce przestrzennej. Wiedza, nowe technologie, organizacje sieciowe . . . 85
5.2.1. Zmieniająca się rola czynników lokalizacji . . . 85
5.2.2. Kreatywność . . . 87
5.2.3. Wiedza techniczna . . . 88
5.2.4. Organizacje sieciowe . . . 89
5.3. Innowacje społeczne . . . 92
5.4. Przestrzenne interakcje. Efekty mnożnikowe . . . 95
5.5. Przestrzenna mobilność . . . 98
5.6. Zmienne tempo rozwoju miast . . . 100
5.7. Cykle rozwoju miast i regionów . . . 102
5.8. Długie fale rozwoju gospodarczego . . . 106
5.9. Regionalne zróżnicowanie cyklów koniunkturalnych . . . 109
Zagadnienia do dyskusji . . . 111
Literatura zalecana . . . 111

6. Prawidłowości i mechanizmy występujące w gospodarce przestrzennej . . . 112
6.1. Relacje deterministyczne i stochastyczne . . . 112
6.2. Skupianie się działalności społeczno-gospodarczej w miastach. Aglomeracje . . . 113
6.3. Procesy kumulacyjne . . . 115
6.4. Zmiany funkcji miast i regionów . . . 116
6.5. Procesy adaptacyjne . . . 122
6.5.1. Zdolności dostosowawcze . . . 122
6.5.2. Elementy strukturalne i behawioralne . . . 124
6.5.3. Powolne reagowanie systemu osadniczego. Trwałość regionalnego zróżnicowania zyskowności . . . 128
6.6. Przestrzenna dyfuzja innowacji. Przesunięcia regionalne . . . 129
6.7. Przestrzenna dostępność a stopień koncentracji . . . 132
6.8. Gospodarka ucząca się: poziom regionalny . . . 134
6.9. Lokalne i regionalne sieci innowacyjne . . . 136
6.10. Duże miasta wobec procesu informatyzacji. Znaczenie, konkurencyjność . . . 141
6.11. Gospodarcze i przestrzenne konsekwencje innowacji . . . 145
Zagadnienia do dyskusji . . . 150
Literatura zalecana . . . 150

7. Sposoby budowania teorii w gospodarce przestrzennej . . . 152
7.1. Metoda naukowa . . . 152
7.2. Wyjaśnianie . . . 153
7.3. Systematyzacja twierdzeń . . . 155
Zagadnienia do dyskusji . . . 157
Literatura zalecana . . . 157

8. Przegląd głównych teorii gospodarki przestrzennej . . . 158
8;1. Teorie tradycyjne . . . 158
8.1.1. Strefy rolnicze. J.H. Thiinen . . . 158
8.1.2. Lokalizacja przedsiębiorstwa przemysłowego. A. Weber . . . 160
8.1.3. Przestrzenna substytucja. A. Predóhl . . . 161
8.2. System osadniczy. W. Christaller . . . 163
8.3. Ogólna teoria gospodarki przestrzennej. A. Lósch . . . 164
8.4. Regionalistyka. W. Isard i *regional science* . . . 166
8.5. Nowe próby integracji. A.G. Wilson, P. Nijkamp . . . 168
8.6. Samoorganizacja systemów przestrzenno-gospodarczych . . . 170
8.7. Zwrot ku ekonomii. P. Krugman . . . 171
Zagadnienia do dyskusji . . . 172
Literatura zalecana . . . 173

9. Modelowanie gospodarki przestrzennej . . . 174
9.1. Formy, struktura, funkcje i typy modeli . . . 174
9.2. Modele ludnościowe . . . 177
9.3. Modele gospodarczej i przestrzennej struktury miast . . . 179
9.4. Modele przestrzennych interakcji. Przepływy międzystrefowe . . . 183
9.5. Modele wzrostu regionów . . . 184
9.5.1. Modele neoklasyczne . . . 184
9.5.2. Modele kumulatywnej przyczynowości . . . 185
9.5.3. Modele ekonometryczne . . . 187
9.5.4. Modele bazy ekonomicznej . . . 188
9.5.5. Modele nakładów-wyników . . . 188
9.5.6. Modele wzrostu endogenicznego . . . 189
9.6. Modele ekologiczno-ekonomiczne . . . 190
Zagadnienia do dyskusji . . . 192
Literatura zalecana . . . 192

10. Wybrane metody badania gospodarki przestrzennej. Zastosowania. Testowanie . . . 193
10.1. Wykres przesunięć międzyregionalnych i międzystrefowych w miastach . . . 193
10.2. Budowa scenariuszy przestrzennego zagospodarowania kraju . . . 202
10.3. Ocena wariantów rozwoju i wybór strategii zadowalających. Przypadek Poznania 207
10.4. Optymalizacja warszawska . . . 213
10.5. Analiza progowa . . . 214
10.6. Możliwości pośrednie. Przypadek Poznania . . . 215
Zagadnienia do dyskusji . . . 219
Literatura zalecana . . . 220

Literatura ogólna . . . 221

Indeks rzeczowy . . . 228